

Prawne i biologiczne podstawy
zarządzania populacją dzika w związku
z występowaniem afrykańskiego
pomoru świń na terenie Polski

Bartłomiej Popczyk

Zarząd Główny Polskiego

Związku Łowieckiego,

Adres e-mail:

b.popczyk@pzlow.pl

Wydział Nauk o

Zwierzętach

Szkoły Głównej

Gospodarstwa Wiejskiego

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

---

1) Zarządzanie populacją dzika w oparciu o przepisy ustawy Prawo łowieckie

- Wieloletnie łowieckie plany hodowlane

- Roczne plany łowieckie

2) Odstrzał sanitarny w oparciu o przepisy rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 lutego 2016 r. w sprawie zarządzenia odstrzału sanitarnego dzików

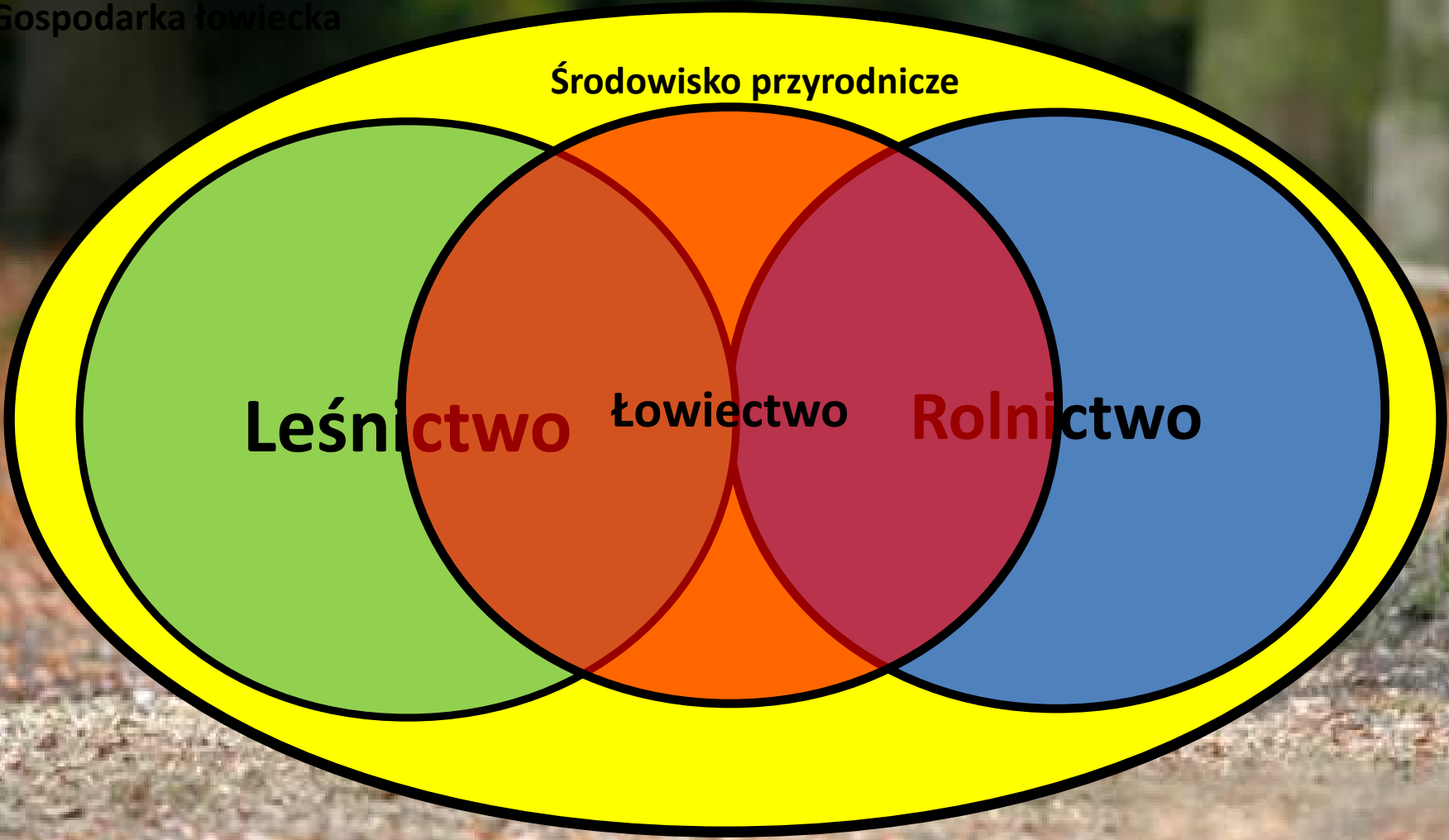

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

---

Gospodarka łowiecka

Środowisko przyrodnicze

Leśnictwo

Łowiectwo

Rolnictwo

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

---

Gospodarka łowiecka prowadzona jest przez dzierżawców lub zarządców obwodów łowieckich w oparciu o **Wieloletnie Łowieckie Plany Hodowlane i Roczne Plany Łowieckie**

Zależność rocznych planów łowieckich od WŁPH

WŁPH – określa docelowy stan populacji poszczególnych gatunków oraz kierunki hodowlane na koniec okresu obowiązywania.

RPŁ – jest składową planów wieloletnich (w ujęciu rocznym), na podstawie WŁPH przyjmuje się kierunki hodowlane dla obwodu łowieckiego tak aby po okresie 10 lat obowiązywania planu doprowadzić do zapisanego w nim stanu populacji zwierzyny.

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

---

Czynniki przyrodnicze wpływające na populację dzika:

- produkcja rolna;
- liczebność i dynamika populacji;
- choroby;

Czynniki prawne, kulturowe i społecznoetyczne wpływające na populację dzika:

- regulacje prawne;
- wysokość szkód w płodach i uprawach rolnych;
- dokarmianie dzików;
- wykonywanie założonych planów łowieckich;

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

---

Czynniki przyrodnicze

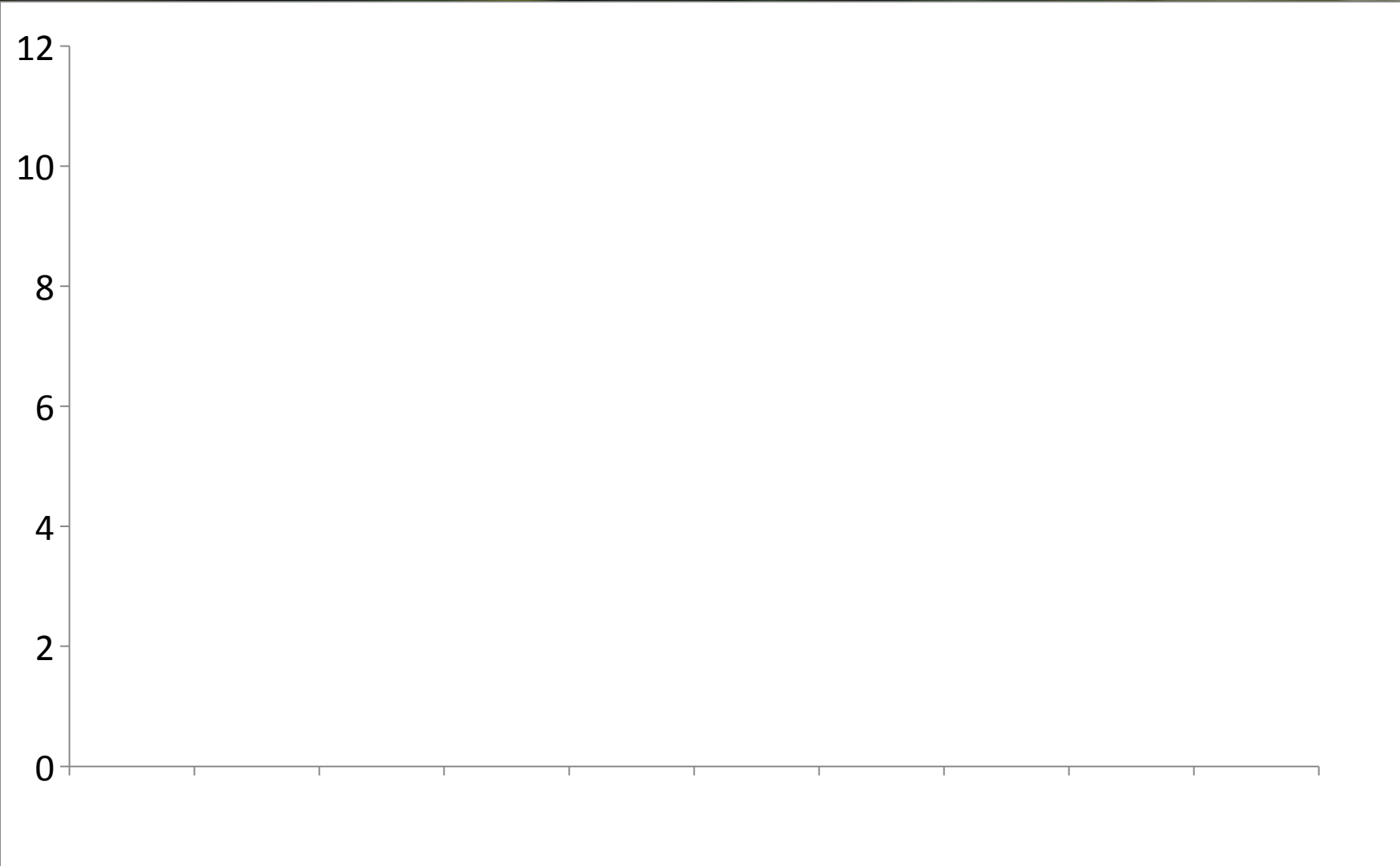
produkcja rolna:

- powierzchnia zasiewów: zbóż, kukurydzy, ziemniaków;
- plony z ha: zbóż, kukurydzy, ziemniaków (wydajność);
- zmiany struktury procentowej użytków rolnych;
- zmiany procentowe struktury zasiewów;

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

---

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

---

Czynniki przyrodnicze:

- **produkcja rolna** – struktura upraw, udział kukurydzy w produkcji rolnej;
- **klimat** – okres zalegania pokrywy śnieżnej, warunki atmosferyczne podczas pełni;
- **liczebność populacji**;
- **choroby** – ASF, CSF itp.;
- **struktura socjalna** – stosunek płci oraz udział osobników w grupach wiekowych;

Czynniki społecznoetyczne:

- **regulacje prawne** – możliwość wykonywania polowania;
- **wysokość szkód w płodach i uprawach rolnych** – czynnik determinujący myśliwych;
- **dokarmianie dzików** – szczególnie w okresach niedoboru pokarmu;
- **planowanie łowieckie** – przyjęte założenia w zakresie przyrostu zrealizowanego;

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

---

Czynniki kulturowe, światopoglądowe i etyczne:

- wybiórcze wykonywanie zatwierdzonych planów łowieckich - oszczędzanie loch!
- oszczędzanie samic - system kar i zakazów w kołach łowieckich (polowania zbiorowe, kary finansowe i materialne itp.);
- preferowanie odstrzału męskich przelatków;
- sztuczne zaburzanie struktury płci w populacji poprzez celowy odstrzał samców;
- sztuczne zaburzanie struktury wiekowej populacji, poprzez niewykonywanie odstrzału loch i odyńców;
- nadmierne dokarmianie dzików w okresie zimowym, a w skrajnych przypadkach przez cały łowiecki rok gospodarczy ;

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

Rok gospodarczy	Powierzchnia obwodów łowieckich	Liczebność populacji dzika	Zagęszczenie na 1000 ha	Zagęszczenie na 1 km ²
1999/2000	25277300	118300	4,68	0,47
2008/2009	25347200	173500	6,84	0,68
2009/2010	25212800	251000	9,96	1,00
2010/2011	25335800	249900	9,86	0,99
2011/2012	25369100	267800	10,56	1,06
2012/2013	25401800	255800	10,07	1,01
2013/2014	25506500	282204	11,06	1,11
2014/2015	25581079	284200	11,10	1,11
2015/2016	25637262	264000	10,29	1,03

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

Województwo	Powierzchnia obwodów łowieckich	Liczebność populacji dzika na 10 marca 2013 r.	Zagęszczenie na 1000 ha	Zagęszczenie na 1km ²
Dolnośląskie	1595400	26835	16,82	1,68
Kujawsko-pomorskie	1501300	12475	8,31	0,83
Lubelskie	2105500	17804	8,46	0,85
Lubuskie	1056700	20391	19,30	1,93
Łódzkie	1568900	8249	5,26	0,53
Małopolskie	1131400	6158	5,44	0,54
Mazowieckie	2998900	18798	6,27	0,63
Opolskie	754600	11171	14,80	1,48
Podkarpackie	1211200	10833	8,94	0,89
Podlaskie	1667400	14376	8,62	0,86
Pomorskie	1630400	20492	12,57	1,26
Śląskie	926400	9719	10,49	1,05
Świętokrzyskie	1037000	5366	5,17	0,52
Warmińsko-mazurskie	2063700	30153	14,61	1,46
Wielkopolskie	2427200	28061	11,56	1,16
Zachodniopomorskie	1830500	41323	22,57	2,26
Polska	25506500	282204	11,06	1,11

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

Województwo	Powierzchni obwodów łowieckich	Liczebność populacji dzika na 10 marca 2015 r.	Zagęszczenie na 1000 ha	Zagęszczenie na 1 km ²
Dolnośląskie	1 605 523	21 278	13,25	1,33
Kujawsko-pomorskie	1 498 265	12 354	8,25	0,82
Lubelskie	2 098 526	16 384	7,81	0,78
Lubuskie	1 062 141	15 759	14,84	1,48
Łódzkie	1 572 158	7 642	4,86	0,49
Małopolskie	1 128 195	5 030	4,46	0,45
Mazowieckie	3 009 994	19 217	6,38	0,64
Opolskie	753 018	9 288	12,33	1,23
Podkarpackie	1 210 331	10 731	8,87	0,89
Podlaskie	1 666 913	7 914	4,75	0,47
Pomorskie	1 640 573	17 728	10,81	1,08
Śląskie	931 924	9 023	9,68	0,97
Świętokrzyskie	1 039 950	5 316	5,11	0,51
Warmińsko-mazurskie	2 075 688	24 188	11,65	1,17
Wielkopolskie	2 458 292	25 203	10,25	1,03
Zachodniopomorskie	1 885 771	34 018	18,04	1,80
Polska	25 637 262	241 073	9,40	0,94

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

Planowanie łowieckie

Model populacji dzika				Locha = 7 warchlaków		
	I rok			II rok		
	A	B	C	A	B	C
Warchlak	100	50	60	70	315	455
Przelatek	80	60	50	100	50	60
Locha	10	45	65	50	75	90
Odyniec	10	45	25	50	75	50
Razem	200	200	200	270	515	655
			Przyrost:	35%	257,50%	327,50%

Niewiadoma = liczba młodych od samicy w wieku poniżej 3 lat

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

---

Regulacje prawne w zakresie zarządzania populacją dzika:

Prawo powszechnie obowiązujące:

- **Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 marca 2005 roku w sprawie określenia okresów polowań na zwierzęta łowne (z późn. zm);**
- **Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 listopada 2007 roku w sprawie rocznych planów łowieckich i wieloletnich łowieckich planów hodowlanych (z późn. zm);**
- **Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 maja 2015 r. w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem u dzików afrykańskiego pomoru świń;**
- **Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 marca 2005 roku w sprawie szczegółowych warunków wykonywania polowania i znakowania tusz (z późn. zm);**

Prawo wewnątrzorganizacyjne:

- 1) Uchwała NRŁ nr 36/2013 z dnia 25 kwietnia 2013 roku – dzik nowelizacja zasad selekcji osobniczej i populacyjnej

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

---

Epizootcje (na przykładzie ASF, CSF)

EFSA (*European Food Safety Authority*) w dniu 18 marca 2014 r. opublikowała opinię naukową w sprawie oceny ewentualnych środków mających na celu zapobieżenie introdukcji ASF oraz rozprzestrzenieniu się wirusa za pośrednictwem dzików. Z przedmiotowej opinii wynika, że:

- **Drastycznego ograniczenia populacji dzika w Europie nie dało się osiągnąć w drodze polowań (ew. stosowania pułapek);**
- **Działania mające na celu depopulację dzików mogą doprowadzić do adaptacji zachowania dzików, kompensacyjnego przyrostu populacji oraz napływu dzików z terenów otaczających;**
- **Wzmożone polowania/depopulacja nie ograniczą ryzyka introdukcji ani rozprzestrzeniania ASFV;**
- **Wzmożone polowania/depopulacja mogą doprowadzić wręcz do zwiększenia ryzyka rozprzestrzeniania ASFV - intensywne polowania dzików prowadzą do rozpraszania się grup oraz pojedynczych osobników.;**
- **Zamiast stosować depopulację należy utrzymywać wielkość populacji i dynamikę zmian jej wielkości na stałym poziomie;**

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

---

Epizootcje (na przykładzie ASF, CSF)

EFSA (*European Food Safety Authority*) w dniu 18 marca 2014 r. opublikowała opinię naukową w sprawie oceny ewentualnych środków mających na celu zapobieżenie introdukcji ASF oraz rozprzestrzenieniu się wirusa za pośrednictwem dzików. Z przedmiotowej opinii wynika, że:

- **Sztuczne dokarmianie dzika może raczej zwiększyć niż ograniczyć ryzyko rozprzestrzenienia się ASF;**
- **Ustalenie wielkości progów zagęszczenia populacji dzików, przy których możliwa jest introdukcja, rozprzestrzenianie się oraz utrzymanie się ASF w populacji dzików jest w zasadzie niemożliwe**

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

---

Epizoocje (na przykładzie ASF, CSF)

EFSA (*European Food Safety Authority*) w dniu **14 lipca 2015 r.** opublikowała nową opinię naukową w sprawie oceny ewentualnych środków mających na celu zapobieżenie introdukcji ASF oraz rozprzestrzenieniu się wirusa za pośrednictwem dzików. Z przedmiotowej opinii wynika, że:

- Każda strategia dążąca do kontroli ASF w populacji dzika powinna dotyczyć tych obszarów, gdzie ASF został wykryty oraz stref buforowych (w rozumieniu tego dokumentu). Szerokość efektywnej strefy buforowej zależy od wykorzystanej strategii.
- **Ogromna depopulacja dzika (w rozumieniu tego dokumentu) a następnie utylizacja tusz w bardzo krótkim czasie zmniejszy ilość powstających nieutylizowanych tusz, tym samym ograniczając rozpowszechnianie się ASF'u poza strefę kontrolną.**
- Jednakże, wysiłek w celu efektywnej masowej depopulacji może wymagać działań, które nie są akceptowalne lub konwencjonalne w zarządzaniu populacjami zwierząt dziko żyjących (np. trucizny, odstrzały przy użyciu noktowizora)
- **Strategie oparte na konwencjonalnych sposobach zarządzania populacją dzików (np. zakaz dokarmiania lub ukierunkowane polowanie) powinny być wprowadzane w długim okresie.**

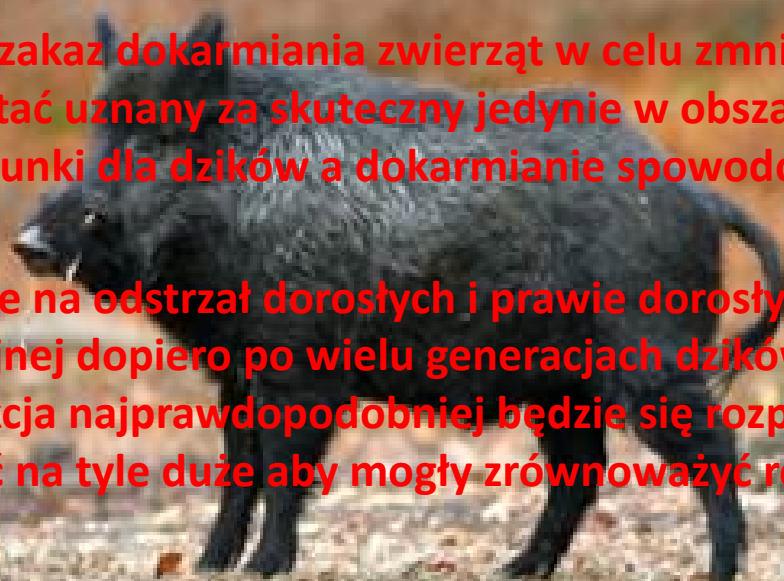
Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

---

Epizootcje (na przykładzie ASF, CSF)

EFSA (*European Food Safety Authority*) w dniu **14 lipca 2015 r.** opublikowała nową opinię naukową w sprawie oceny ewentualnych środków mających na celu zapobieżenie introdukcji ASF oraz rozprzestrzenieniu się wirusa za pośrednictwem dzików. Z przedmiotowej opinii wynika, że:

- **Dostosowany do potrzeb zakaz dokarmiania zwierząt w celu zmniejszenia wydajności reprodukcyjnej może zostać uznany za skuteczny jedynie w obszarach, na których nie panowały optymalne warunki dla dzików a dokarmianie spowodowało sztuczne utworzenie populacji.**
- **Polowanie ukierunkowane na odstrzał dorosłych i prawie dorosłych loch będzie miało skutek w puli reprodukcyjnej dopiero po wielu generacjach dzików. Zanim sposób ten stanie się skuteczny, infekcja najprawdopodobniej będzie się rozprzestrzeniać. Strefy buforowe muszą więc być na tyle duże aby mogły zrównoważyć rozprzestrzenianie się infekcji.**
- **Zasadniczo, alternatywne strategie powinny skutecznie utylizować/pozbywać się zwłok oraz intensyfikować konwencjonalne metody polowania, przy jednoczesnym redukowaniu 30-40% przyrostu w strefie buforowej przekraczającej 50 km w okresie 2-3 lat. Wykonalność powyższych działań nie jest poparta obecnie posiadanymi danymi.**

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

Zgodnie z danymi należy utrzymać stan populacji dzików na poziomie poniżej 0,5 dzika/km²

Województwo	Liczba obwodów	Liczba obwodów z zagęszczeniem dzika poniżej 0,5 os./km ²	%	Liczba obwodów z zagęszczeniem dzika pomiędzy 0,5 a 1 os./km ²	%	% obwodów z zagęszczeniem dzika do 1 os./km ²
Lubelskie	323	96	29,72	159	49,23	78,95
Podkarpackie	206	49	23,79	93	45,15	68,93
Podlaskie	294	187	63,61	74	25,17	88,78
Mazowieckie	586	252	43,00	222	37,88	80,89
Warmińsko-Mazurskie	334	37	11,08	125	37,43	48,50
Razem	1743	621	35,63	673	38,97	73,21

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

---

Jak planować pozyskanie łowieckie?

Na określenie limitów pozyskania w RPŁ wpływ ma szereg czynników:

- Poziom szkód łowieckich i jego zmiany względem poprzednich sezonów – czynnikiem decydującym jest powierzchnia zredukowana, uszkodzona przez zwierzynę, a nie kwota wypłaconych odszkodowań;
- Wykonanie poprzedniego RPŁ;
- Struktura płci w populacji;
- **Założony cel hodowlany w WŁPH;**

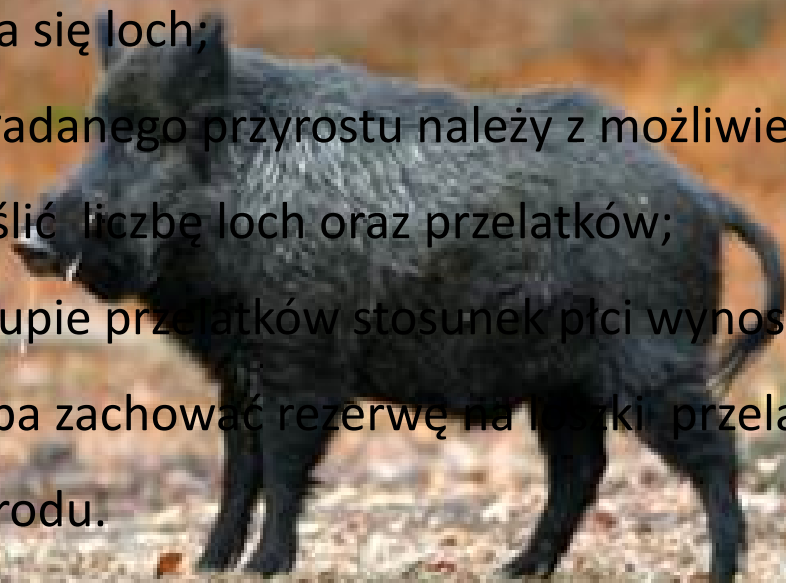

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

---

Jak określić przyrost zrealizowany?

- Skuteczna ocena przyrostu zrealizowanego w populacji dzika jest wyjątkowo trudna przed sezonem polowań, z uwagi na nieznane warunki atmosferyczne w okresie proszenia się loch;
- W celu wyliczenia zakładanego przyrostu należy z możliwie największą dokładnością określić liczbę loch oraz przelatków;
- Należy założyć że w grupie przelatków stosunek płci wynosi 50/50;
- Planując przyrost trzeba zachować rezerwę na samki przelatkowe, które także przystępują do rozrodu.

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

---

W rejonach o nadmiernym zagęszczeniu dzika należy:

- Dokonać zmiany świadomości i mentalności w kołach łowieckich w zakresie celowego odstrzału loch;
- Zlikwidować system kar finansowych, materialnych i wewnątrzorganizacyjnych (w kołach łowieckich) za odstrzał loch;
- Doprowadzić do optymalnej struktury płci w populacji - 50/50.

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

---

W RPŁ na sezon 2016/2017 należy w strefie WAMTA:

- Dążyć do osiągnięcia zagęszczenia na poziomie 0,5 dzika na 1 km² poprzez zwiększenie pozyskania w RPŁ w nadchodzącym łowieckim roku gospodarczym
- Zwiększenia odstrzału samic – zmniejszenie przyrostu w kolejnych sezonach
- Utrzymanie populacji na poziomie poniżej 0,5 dzika na 1 km²

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

---

Prawne możliwości ograniczenia populacji dzików, inne niż poprzez polowanie:

1. Ustawa z dnia 13 października 1995 roku Prawo łowieckie (Dz. U. Dz.U.2013 poz. 1226 z późn. zm.);
  2. Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. 2013 poz. 856 z późn. zm.);
  3. Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. 2014 poz. 1539);
-

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

---

Ustawa z dnia 13 października 1995 roku Prawo łowieckie (Dz. U. Dz.U.2013 poz. 1226 z późn. zm.)

Art. 45. 1. W przypadku **nadmiernego zagęszczenia zwierzyny**, zagrażającego **trwałości lasów, nadleśniczy** działający z upoważnienia dyrektora regionalnej dyrekcji Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego wydaje decyzję administracyjną, nakazującą dzierżawcy lub zarządcy obwodu łowieckiego wykonanie **odłowu lub odstrzału redukcyjnego zwierzyny**.

2. Jeżeli dzierżawca obwodu łowieckiego **nie realizuje rocznego planu łowieckiego** w zakresie pozyskania zwierzyny, **nadleśniczy** działający z upoważnienia dyrektora

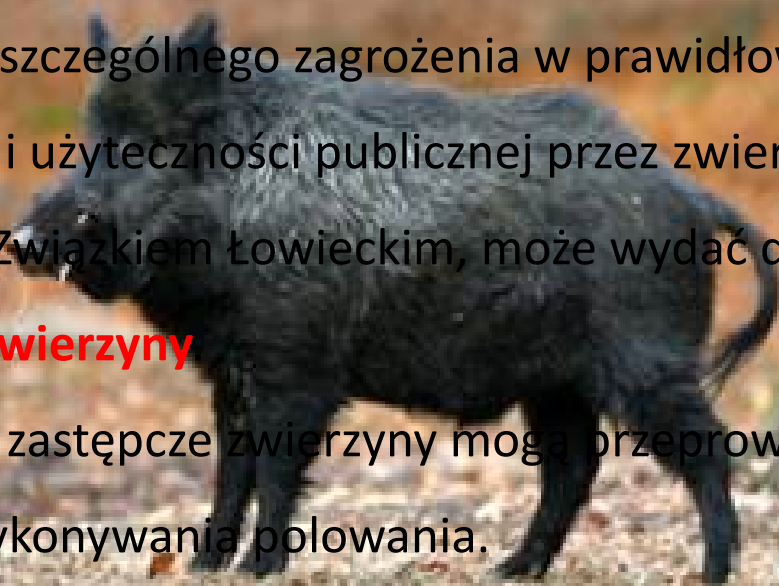
Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

---

Ustawa z dnia 13 października 1995 roku Prawo łowieckie (Dz. U. Dz.U.2013 poz. 1226 z późn. zm.)

Art. 45. 3. W przypadku szczególnego zagrożenia w prawidłowym funkcjonowaniu obiektów produkcyjnych i użyteczności publicznej przez zwierzynę, **starosta**, w porozumieniu z Polskim Związkiem Łowieckim, może wydać decyzję o odłowie lub **odstrzale redukcyjnym zwierzyny**

4. Odstrzały redukcyjne i zastępcze zwierzyny mogą przeprowadzać wyłącznie osoby uprawnione do wykonywania polowania.

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

---

Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. 2013 poz. 856 z późn. zm.)

Art. 33a. 1. **W przypadku gdy zwierzęta stanowią nadzwyczajne zagrożenie dla życia, zdrowia lub gospodarki człowieka, w tym gospodarki łowieckiej, dopuszcza się podjęcie działań mających na celu ograniczenie populacji tych zwierząt.**

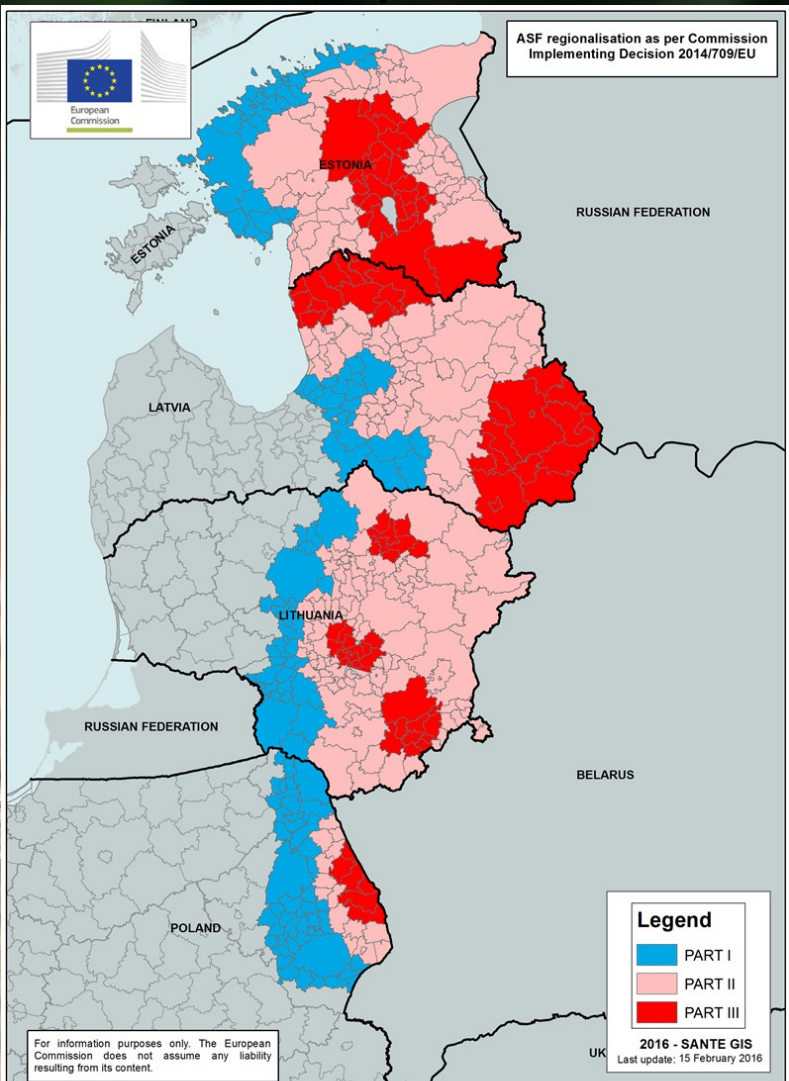
2. Sejmik województwa, po zasięgnięciu opinii regionalnej rady ochrony przyrody, organizacji społecznej, której statutowym celem działania jest ochrona zwierząt, oraz Polskiego Związku Łowieckiego, określi, w drodze uchwały, miejsce, warunki, czas i sposoby ograniczenia populacji zwierząt, o których mowa w ust. 1.

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

Afrykański Pomór Świń w Polsce i Europie

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

---

Afrykański Pomór Świń w Polsce i Europie

Rok 2015:

Kraj	Liczba przypadków ASF u dzików	Liczba ognisk ASF u świń
ESTONIA	723	18
LITWA	111	13
ŁOTWA	753	10
POLSKA	53	1
WŁOCHY (SARDYNIA)	46	16

*dane na podstawie systemu ADNS za okres 1 stycznia – 31 grudnia 2015 r.

Na dzień 27.01.2016 stwierdzono 85 przypadków (pojedynczych dzików lub grup osobników) zakażonych ASF

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

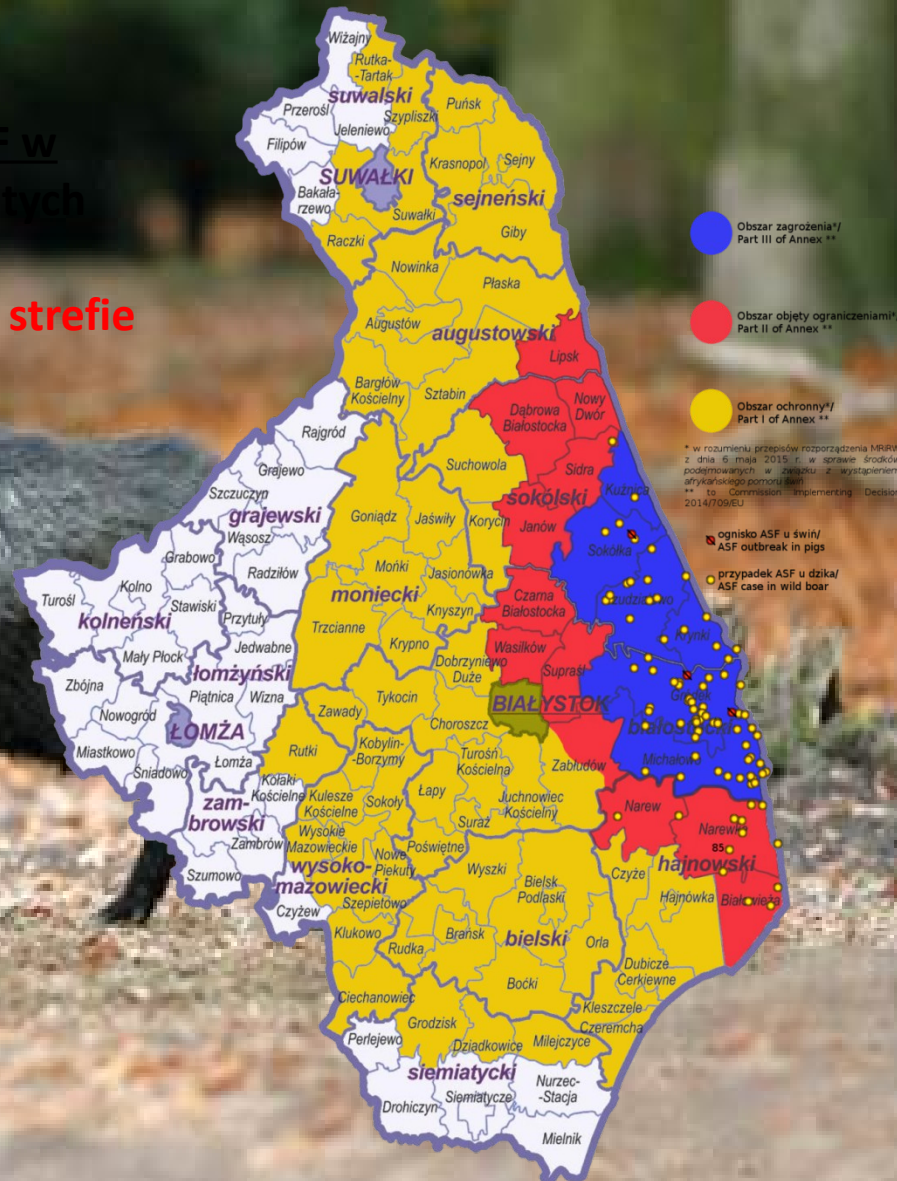
Afrykański Pomór Świń w Polsce i Europie

Poniższe punkty dla celów kontroli i zwalczania ASF w populacji dzików są zastosowane w obszarach objętych restrykcjami określonymi w Decyzji 2014/709/UE

wskazane jest zastosowanie powyższych zaleceń w strefie WAMTA:

1) Nęcenie jest dozwolone ograniczona ilość paszy wyłącznie w celu przyciągnięcia dzików dla potrzeb wykonania polowania, nie przekracza 10kg/km²/miesięcznie);

2) Należy unikać dokarmiania mającego na celu utrzymanie przy życiu;

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

Afrykański Pomór Świń w Polsce i Europie

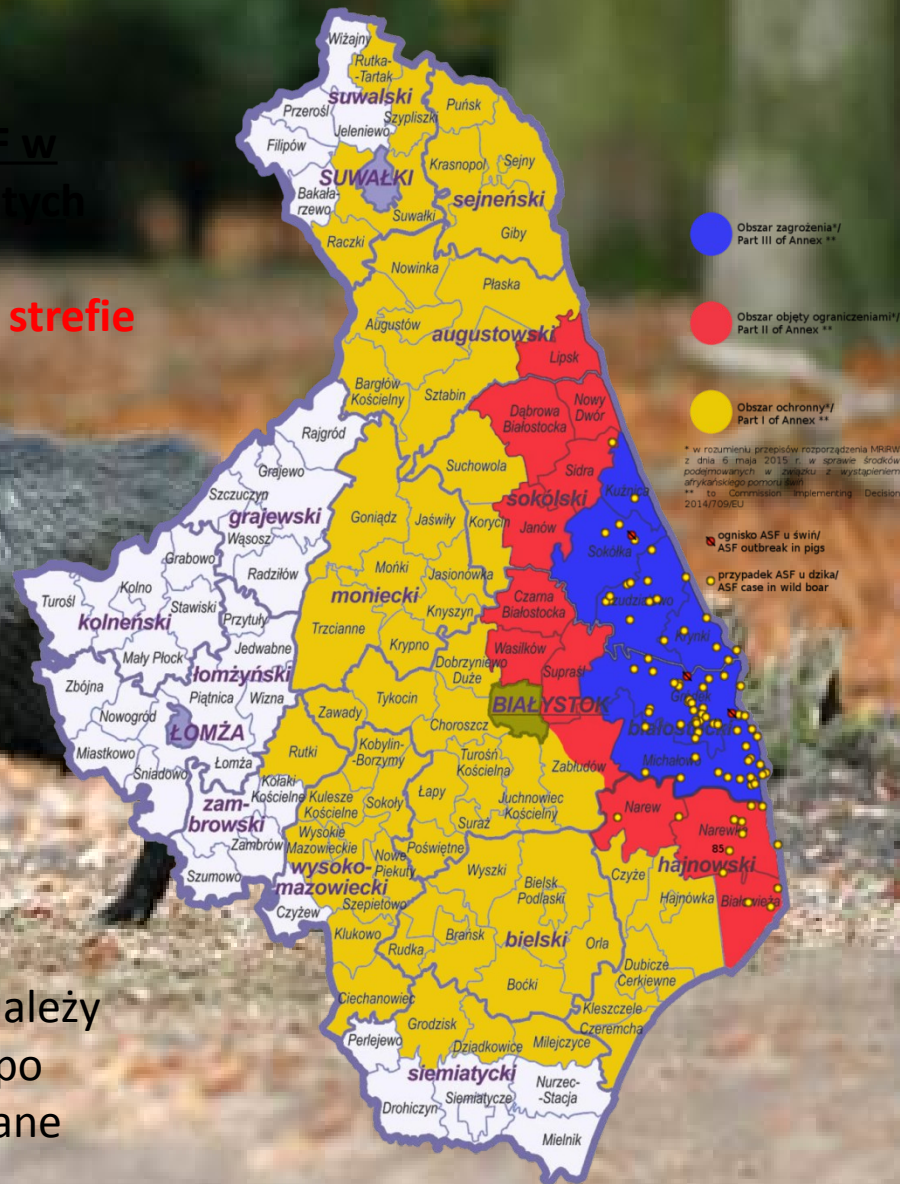
Poniższe punkty dla celów kontroli i zwalczania ASF w populacji dzików są zastosowane w obszarach objętych restrykcjami określonymi w Decyzji 2014/709/UE

wskazane jest zastosowanie powyższych zaleceń w strefie WAMTA:

3) Zaleca się ukierunkowane polowanie, którego celem stanowią dorosłe i młode samice.

4) W oparciu o ostatnie doświadczenia w niektórych Państwach Członkowskich można się spodziewać, że uzyskanie zagęszczenia populacji dzików wynoszącego 0,5 dzika/km² lub mniej zmniejszy rozprzestrzenianie się ASF;

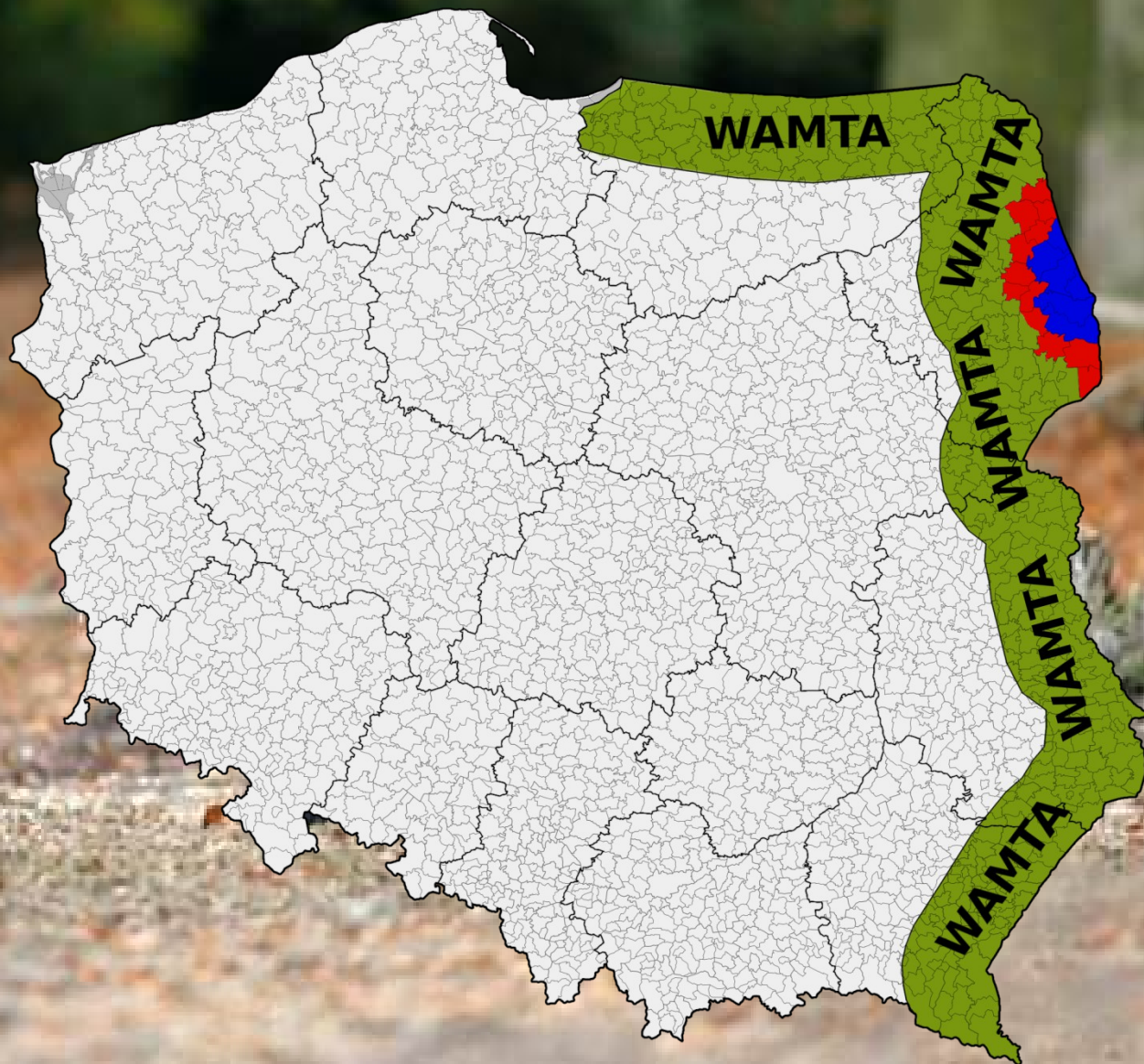
5) W ramach ogólnej liczby odstrzelonych zwierząt należy zachować równowagę między samcami i samicami (po 50%). Priorytet powinny stanowić dorosłe i młodociane samice:

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

---

Strefa WAMTA

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

Lubelskie

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

---

Odstrzał sanitarny w oparciu o przepisy rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 lutego 2016 r. w sprawie zarządzania odstrzału sanitarnego dzików

Województwo	Powiat	Gminy	
Lubelskie	Bialski (cały)	Biała Podlaska	Rokitno
		Drelów	Rossosz
		Janów Podlaski	Sławatycze
		Kodeń	Sosnówka
		Konstantynów	Terespol
		Leśna Podlaska	Tuczna
		Łomazy	Wisznice
		Międzyrzecz Podlaski	Zalesie
		Piszczac	
	Parczewski	Dębowa Kłoda	Podedwórze
		Jabłoń	Siemień
		Milanów	Sosnowica
		Parczew	

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

Odstrzał sanitarny w oparciu o przepisy rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 lutego 2016 r. w sprawie zarządzania odstrzału sanitarnego dzików

Województwo	Powiat	Gminy	
Lubelskie	Radzyński	Komarówka Podlaska	Wołyń
		Radzyń Podlaski	Urszulin
	Włodawski (cały)	Hanna	Włodawa
		Hańsk	Wola Uhruska
		Stary Brus	Wyryki
	Lubartowski	Ostrów Lubelski	Uścimów
	Łęczyński	Cyców	Milejów
		Ludwin	Puchaczów
		Łęczna	
	Chełmski (cały)	Białopole	Rejowiec Fabryczny
		Chełm	Ruda Huta
		Dorohusk	Sawin
		Dubienka	Siedliszcze
		Kamień	Wierzbica
		Leśniowice	Wojstawice
		Rejowiec	Żmudź

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

Odstrzał sanitarny w oparciu o przepisy rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 lutego 2016 r. w sprawie zarządzania odstrzału sanitarnego dzików

Województwo	Powiat	Gminy	
Lubelskie	Krasnostawski	Krasnystaw	Łopiennik Górny
		Kraśniczyn	Siennica Różana
	Hrubieszowski (cały)	Dołhobyczów	Trzeszczany
		Horodło	Uchanie
		Hrubieszów	Werbkowice
		Mircze	
	Zamojski	Adamów	Miączyn
		Grabowiec	Sitno
		Komarów Osada	Skierbieszów
		Krasnobród	Stary Zamość
		Łabunie	Zamość
		Bełzec	Susiec
	Tomaszowski (cały)	Jarczów	Tarnawatka
		Krynice	Telatyn
		Lubczyna Królewska	Tomaszów Lubelski
		Łaszczów	Tyszowce
		Rachanie	Ulhówek

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

---

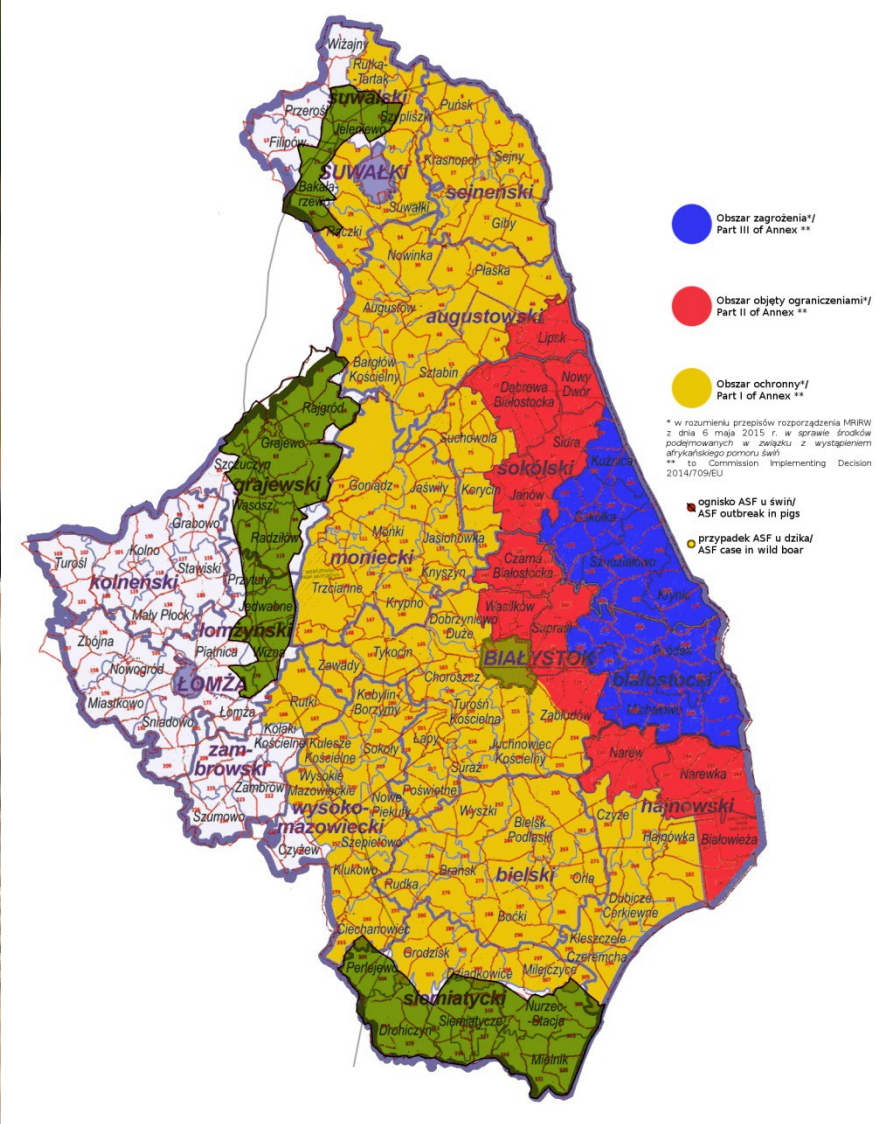
Odstrzał sanitarny w oparciu o przepisy rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 lutego 2016 r. w sprawie zarządzania odstrzału sanitarnego dzików

Województwo	Powiat	Gminy	
Lubelskie	Biłograjski	Józefów	Księżpol
		Łukowa	Aleksandrów
		Obsza	Tarnogród
	Łukowski	Trzebieszów	
	Świdnicki	Trawniki	

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

Podlaskie

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

Odstrzał sanitarny w oparciu o przepisy rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 lutego 2016 r. w sprawie zarządzania odstrzału sanitarnego dzików

Województwo	Powiat	Gminy	
Podlaskie	Wszystkie gminy wchodzące w skład obszaru ochronnego („żółtego”)		
	Siemiatycki	Drohiczyn	Perlejewo
		Mielnik	Siemiatycze
		Dziadkowice	Grodzisk
		Nurzec-Stacja	Milejczyce
	Zambrowski	Kołaki Kościelne	Rutki
	Łomżyński	Jedwabne	Wizna
		Przytuły	
	Grajewski	Grajewo	Rajgród
		Radziłów	Wąsosz

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

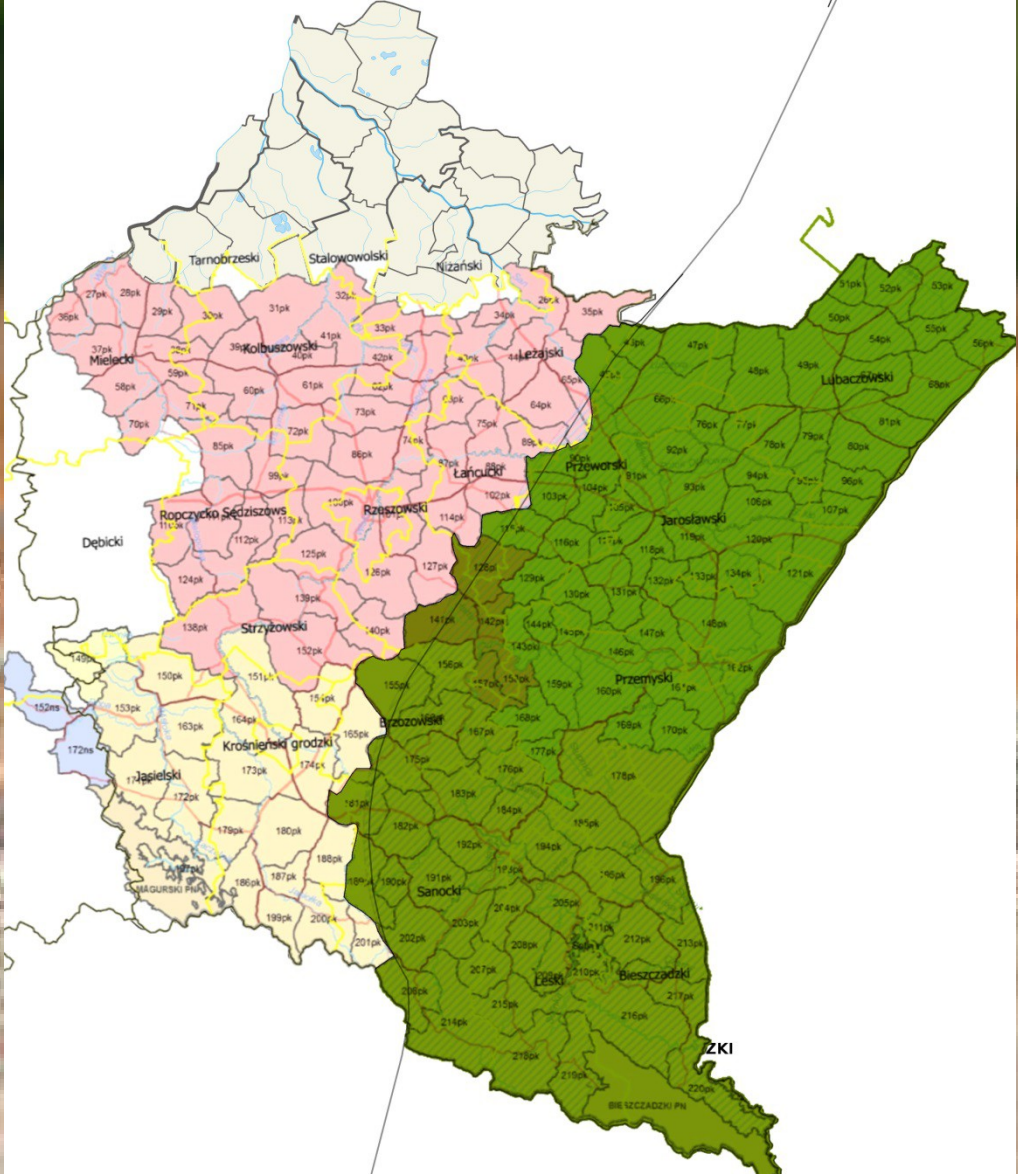

Odstrzał sanitarny w oparciu o przepisy rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 lutego 2016 r. w sprawie zarządzania odstrzału sanitarnego dzików

Województwo	Powiat	Gminy	
Podlaskie	Wszystkie gminy wchodzące w skład obszaru ochronnego („żółtego”)		
	Suwalski	Bakałarzewo	Jeleniewo
		Filipów	Przerośl
		Reczki	Suwałki
		Rutka-Tartak	Szypliszki
		Wiżajny	

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

Podkarpackie

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

---

Odstrzał sanitarny w oparciu o przepisy rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 lutego 2016 r. w sprawie zarządzania odstrzału sanitarnego dzików

Województwo	Powiat	Gminy	
Podkarpackie	Jarosławski	Chłopice	Radymno
		Jarosław	Rokietnica
		Laszki	Roźwienica
		Pawłosiów	Wiązownica
		Pruchnik	
	Leski	Baligród	Olszanica
		Cisna	Solina
		Lesko	
	Lubaczowski	Cieszanów	Oleszyce
		Horyniec Zdrój	Stary Dzików
		Lubaczów	Wielkie Oczy
		Narol	
	Łańcucki	Markowa	

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

---

Odstrzał sanitarny w oparciu o przepisy rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 lutego 2016 r. w sprawie zarządzania odstrzału sanitarnego dzików

Województwo	Powiat	Gminy	
Podkarpackie	Przemyski	Bircza	Medyka
		Dubiecko	Orły
		Fredropol	Przemysł
		Krasiczyn	Stubno
		Krzywcza	Żurawica
	Przeworski	Adamówka	Przeworsk
		Gać	Sieniawa
		Jawornik Polski	Tryńcza
		Kańczuga	Zarzecze
	Rzeszowski	Dynów	Hyżne
	Sanocki	Besko	Tyrawa Wołoska
		Bukowsko	Zagórz
		Komańcza	Zarszyn
		Sanok	

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

---

Odstrzał sanitarny w oparciu o przepisy rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 lutego 2016 r. w sprawie zarządzania odstrzału sanitarnego dzików

Województwo	Powiat	Gminy		
Podkarpackie	Bieszczadzki	Czarna	Ustrzyki Dolne	
		Lutowiska		
	Brzozowski	Brzozów	Nozdrzec	
		Dydnia		
	Leżajski	Grodziski Dolne		

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

---

Mazowieckie

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

---

Odstrzał sanitarny w oparciu o przepisy rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 lutego 2016 r. w sprawie zarządzania odstrzału sanitarnego dzików

Województwo	Powiat	Gminy	
Mazowiecki e	Łosicki	Platerów	Stara Komica
		Sarnaki	Olszanka
		Łosice	Huszlew
	Siedlecki	Korczew	Zbuczyn
		Przesmyki	Paprotnia
		Mordy	
	Sokołowski	Jabłonna Lacka	Repki

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

---

Odstrzał sanitarny w oparciu o przepisy rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 lutego 2016 r. w sprawie zarządzania odstrzału sanitarnego dzików

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

---

Odstrzał sanitarny w oparciu o przepisy rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 lutego 2016 r. w sprawie zarządzania odstrzału sanitarnego dzików

Województwo	Powiat	Gmina
Warmińsko - Mazurskie	Olecki	Olecko
		Wieliczki
		Świątajno
		Kowale Oleckie
	Ełcki	Ełk
		Kalinowo
		Prostki
		Stare Juchy

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

---

Odstrzał sanitarny w oparciu o przepisy rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 lutego 2016 r. w sprawie zarządzania odstrzału sanitarnego dzików

Województwo	Powiat	Gmina
Warmińsko - Mazurskie	Braniewski	Braniewo (m.)
		Braniewo
		Frombork
		Lelkowo
		Pieniężno
		Płoskinia
		Wilczęta
	Węgorzewski	Budry
		Pozezdrze
		Węgorzewo

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

---

Odstrzał sanitarny w oparciu o przepisy rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 lutego 2016 r. w sprawie zarządzania odstrzału sanitarnego dzików

Województwo	Powiat	Gmina
Warmińsko - Mazurskie	Kętrzyński	Kętrzyn (m.)
		Barciany
		Kętrzyn
		Korsze
		Reszel
		Srokowo
	Gołdapski	Banie Mazurskie
		Dubeninki
		Gołdap

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

---

Odstrzał sanitarny w oparciu o przepisy rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 lutego 2016 r. w sprawie zarządzania odstrzału sanitarnego dzików

Województwo	Powiat	Gmina
Warmińsko - Mazurskie	Bartoszycki	Bartoszyce (m.)
		Górowo Iławeckie (m.)
		Bartoszyce
		Bisztynek
		Górowo Iławeckie
		Sępól

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

---

Powiatowy lekarz weterynarii powinien wyznaczyć odpowiednio koła łowieckie, które będą realizować odstrzał sanitarny.

W sytuacji gdy **minimum 50% obszaru obwodu łowieckiego znajduje się w strefie WAMTA**, to powiatowy lekarz weterynarii podpisuje umowę z zarządcą lub dzierżawcą takiego obwodu łowieckiego.

W przypadku, gdy obszar obwodu łowieckiego znajduje się na terenie kilku powiatów, to umowa w sprawie odstrzału sanitarnego jest zawierana z **właściwym powiatowym lekarzem weterynarii dla największej części obwodu łowieckiego**.

Podpisanie umowy z dzierżawcą obwodu łowieckiego jest **dobrowolne** dla dzierżawcy lub zarządcy.

Odstrzał sanitarny powinien objąć taką liczbę dzików, która jest potrzebna do osiągnięcia celu wymienionego w rozporządzeniu.

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

---

Rozporządzenie w sprawie zarządzania odstrzału sanitarnego dzików nie wskazuje, że należy uwzględniać przy prowadzeniu odstrzału sanitarnego jakiegokolwiek okresy ochronne.

Odstrzał sanitarny nie jest polowaniem.

Jeżeli z planu łowieckiego nie wynika, że uzyskana zostanie wartość zagęszczenia maksymalnie 0,5 dzika/km², należy zwiększyć odstrzał o odpowiednią liczbę dzików do limitu otrzymania maksymalnie ww. wartości zagęszczenia dzików.

W sytuacji, gdy z planu łowieckiego będzie wynikać, że w danym obszarze łowieckim zostanie osiągnięta wartość maksymalna 0,5 dzika/km², powiatowy lekarz weterynarii może zawrzeć umowę na odstrzał sanitarny, zastępując część planu łowieckiego odstrzałem sanitarnym (10% – 40%), aby zapewnić docelowo zagęszczenie 0,5 dzika/km².

Odstrzał sanitarny nie może obejmować rocznych planów łowieckich i będzie traktowany jako **ubytki** w rocznym planie łowieckim.

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

---

Umowa powinna być zawierana między powiatowym lekarzem weterynarii a **dwoma członkami zarządu koła łowieckiego lub członkiem zarządu i wyznaczoną przez zarząd koła osobą**.

Nie można zawierać umowy na odstrzał sanitarny z **indywidualnymi myśliwymi**, z uwagi na konieczność przestrzegania zasad organizacji odstrzału lub polowania.

W celu skutecznej realizacji rozporządzenia w sprawie zarządzenia odstrzału sanitarnego dzików powiatowi lekarze weterynarii powinni zwrócić się do dzierżawców lub zarządców obwodów łowieckich z zapytaniem co do gotowości zawarcia przez nich umowy dotyczącej odstrzału sanitarnego.

W razie braku woli zawarcia umowy dopuszczalne jest zawarcie umowy na odstrzał sanitarny w danym obwodzie z dzierżawcami lub zarządcami innych obwodów łowieckich, np. sąsiednich, a nawet z dzierżawcami lub zarządcami obwodów łowieckich położonych w innych częściach kraju. **Należy pamiętać, że zwrócenie się do innych zarządców lub dzierżawców obwodów łowieckich powinno mieć miejsce tylko w razie braku możliwości wykonania rozporządzenia w sprawie odstrzału sanitarnego dzików.**

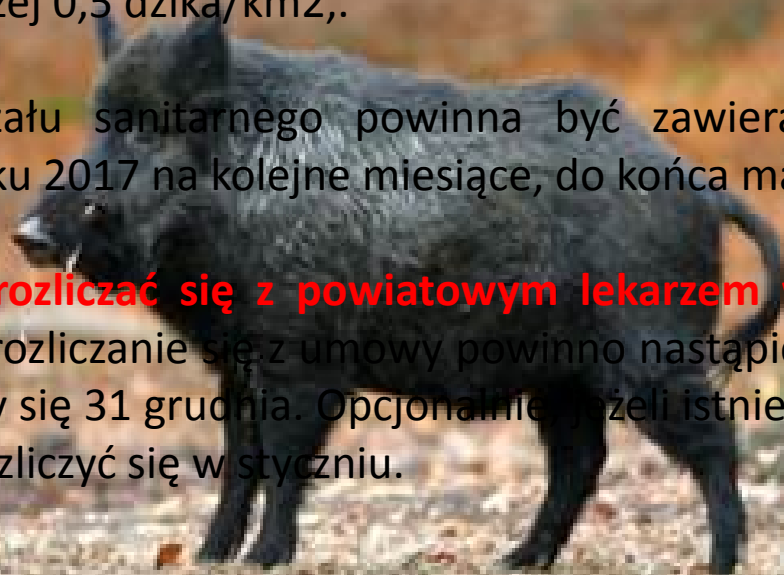
Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

---

Inwentaryzacja zwierzyny dokonywana jest przez koła łowieckie do 10 marca, natomiast od 1 kwietnia zaczynają obowiązywać roczne plany łowieckie, w związku z tym umowy mogłyby być podpisywane **od połowy marca i również, podobnie jak roczne plany łowieckie, obowiązywałyby od 1 kwietnia**. Możliwe jest wcześniejsze rozpoczęcie jeżeli na podstawie zeszłorocznych danych (inwentaryzacja w marcu 2015) wiadomo, że zagęszczenie wynosi powyżej 0,5 dzika/km²,

Umowa dotycząca odstrzału sanitarnego powinna być zawierana do końca roku kalendarzowego oraz w roku 2017 na kolejne miesiące, do końca marca.

Koła łowieckie powinny rozliczać się z powiatowym lekarzem weterynarii w cyklu miesięcznym. Ostateczne rozliczanie się z umowy powinno nastąpić do dnia 15 grudnia, gdyż rok budżetowy kończy się 31 grudnia. Opcjonalnie jeżeli istnieje taka możliwość, za miesiąc grudzień można rozliczyć się w styczniu.

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

---

Stawki za odstrzał (ryczałt):

Oszacowano, że w strefie I, sugerowana dopłata za dzika powinna wynosić około 238 zł.

W II i III strefie dopłata za dzika wynosiłaby 316 zł, a za samicę ważącą powyżej 30 kg dodatkowo - 84 zł.

Na pozostałych obszarach WAMTA, położonych poza strefami I, II i III, myśliwi otrzymają dopłatę w wysokości około 200 zł za każdego dzika.

Ustalono, że najlepszym rozwiązaniem byłoby dodawanie kwoty w wysokości **84 zł** do **samicy ważącej powyżej 30 kg** bez patrochów na całym pozostałym obszarze odstrzału sanitarnego.

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

---

Sugerowany wykaz dokumentów, które byłyby przedstawiane powiatowemu lekarzowi weterynarii przez koła łowieckie w strefie WAMTA:

- Dokument analogiczny do dokumentu dochodzenia epizootycznego DDE, uwzględniający następujące modyfikacje – dane adresowe myśliwego, wagę dzika, przeznaczenie użytkowania tuszy (utyliczacja lub użytek własny), oznaczenie samicy symbolem „*” – jako kwalifikacja do zwiększonej dopłaty, nr koła i nr obwodu łowieckiego;
- Książka ewidencji wejść i wyjść do łowiska dla myśliwych w ramach odstrzału sanitarnego;
- Tabele z zestawieniem miesięcznym (jako załącznik do umowy) – zawierające dane myśliwych, liczbę odstrzelonych dzików w ramach odstrzału sanitarnego oraz wykaz tusz dzików zutyliczowanych. Tabele mają być poświadczane przez łowczego odpowiedniego koła łowieckiego.
- Upoważnienie do odstrzału sanitarnego dla myśliwego z odpowiedniego koła;
- Jeśli tusze podlegały utyliczacji, to należy podłączyć do miesięcznych tabel kopię faktury z zakładu utyliczacyjnego

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

---

W przypadku braku realizacji umowy ze strony kół łowieckich, przyczyny braku realizacji odstrzału sanitarnego powinny zostać udokumentowane oraz wyjaśnione powiatowemu lekarzowi weterynarii. W związku z możliwością zaistnienia takiej sytuacji, uwzględniono wpisanie do umowy okoliczności, w których realizacja umowy nie była możliwa (np. klęska żywiołowa, zakaz polowań wynikający z przepisów prawa).

Prawne i biologiczne podstawy zarządzania populacją dzika w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie Polski

---

Co by było gdyby wstrzymać odstrzał przez 3 lata?

